



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

Az emberi jogok érvényesítése a fenntartható fejlődési célok rendszerében

Bándi Gyula

a Jövő Nemzedékek Szószólója

Budapest, 2018. május 31.



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

Fenntarthatóság és jog

- **Weeremantry** (Bős-Nagymaros különvélemény):
„A fejlődéshez való jog helyes megfogalmazása tehát, hogy ez a jog abszolút értelemben nem létezik, hanem mindig a környezet általi elviselhetőségéhez viszonyítva határozható meg.
 - **ILA Új-Delhi (2002), Szófia (2012)** a fenntarthatóság jog kérdéseiről
6. A jó kormányzás elve, ezen belül többek között a szabályos eljárások tiszteletben tartása, valamint a jogállamiság és emberi jogok tisztelete,



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

- **Reziliencia**

egyik alapkérdése az emberi jogok tisztelete, benne kiemelten a társadalmi részvétel. „A cél, hogy megfelelő egyensúlyt érjünk el a rugalmasság és a jogbiztonság között.”

- **II. János-Pál, Sollicitudo rei Socialis (1987)**

33.... A valódi fejlődés és az emberi jogok közötti belső kapcsolat a fejlődés erkölcsi összefüggéseit is előtérbe állítja: az ember valódi felemelkedése, amely megfelel természetes és történelmi hivatásának, hivatásának, nem szorítkozhat csupán a javak és szolgáltatások bőségére, a technikai felkészültségre, amelyet infrastruktúrának nevezünk.

- **XVI. Benedek, Caritas in Veritate (2009)**

43. ... A jogok eltúlzása a kötelességek mellőzésébe torkollik.



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

Agenda és emberi jogok

- Agenda 2030:
 - Agenda és az emberi jogok szorosan összefüggenek, ezt hangsúlyozta az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosa és a Merida Deklaráció is (NHRI-k szerepvállalása az Agenda tekintetében, 2015)
 - A megvalósítás során tiszteletben kell tartani a nemzetközi emberi jogi kötelezettségeket
 - A 169 Alcél közül 156 kapcsolódik valamilyen nemzetközi emberi jogi vagy munkavédelmi standardhoz (Dán Emberi Jogi Intézmény adatbázisa)



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

SDG-k és emberi jogok

- Cél: „a legkiszolgáltatottabbak elérése”, a megvalósítás során „senkit sem hagyunk magára”, illetve törekedni kell arra, hogy „elsőként a legelmaradottabbakon segítsünk”
- Mindegyik SDG tartalmaz környezeti, társadalmi és gazdasági elemet – holisztikus
- Holisztikus szemlélet – alapvető jogokra épülő ajánlásaink is ezt kívánják tükrözni



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

Ombudsmani ajánlások és az Agenda hasonlósága

- **Agenda 2030:**
 - Tágan megfogalmazott, aspirációs célok
 - Akárcsak az emberi jogi követelmények
- **Implementációs lépések:**
 - Konkrét intézkedések kellene
 - Jogalkotás vagy jogalkalmazási gyakorlat útján
 - Ezek megválasztásában a Kormány szabad az alkotmányos és alapjogi keretek között
 - Az ombudsmani ajánlások is jogalkotási ill. jogalkalmazási javaslatokat tartalmaznak



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

SDG-vel kapcsolatos tevékenységünk

- Három részből áll a tevékenységünk:

1. Elvi állásfoglalás

2. VNR-ban közreműködés

3. Nemzetközi kapcsolattartás



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

1. Elvi állásfoglalás

- 2017 december 19-én elvi állásfoglalást adtam ki a 6,7,11, 12, 15 SDG Célok hazai megvalósításával kapcsolatosan



- Korábbi ombudsmani ajánlások összegzése:
 - a legsürgetőbb, kb. 60 implementációs lépésre tettünk javaslatot és
 - lehetséges új, nemzeti szintű indikátorokat javasoltunk, amelyek az egyén szintjén teszik megfoghatóvá az előrehaladást

Alfeladat	Releváns alaptörvényi rendelkezés	Szükséges lépés
6.3. (víz szennyezettségének csökkentése)	XX. Cikk (egészséghez való jog)	Kútfúrás engedélyezési kötelezettség megtartása Engedély nélkül fúrt kutak felmérése, és engedélyeztetése
7.1 + 7.3. (tisztá energiához való hozzáférés)	P) Cikk	Lakossági megújuló energiaforráspályázatok dokumentációs követelményének egyszerűsítése
15.3 (leromlott földterületek és talaj helyreállítása)	P) Cikk	A barnamezős beruházások előnyben részesítése a zöldmezős beruházásokkal szemben
11.6.(a városok lakóit érő egy főre jutó kedvezőtlen környezeti hatások csökkentése)	XXI. Cikk (egészséges környezethez való jog)	Lakossági értékesítésre szánt lignit minőségi kritériumának jogszabályban rögzítése (kén-tartalom) Avarégetés tilalma
11.5. (ipari katasztrófák számának csökkentése)	XXI. Cikk (egészséges környezethez való jog)	Versengő hatósági hatáskörök (ellenőrzés) eliminálása

Alfeladat	Alaptv	Szükséges lépés
7.2. (tisztá energiához való hozzáférés)	P) cikk	A nap-és szélenergia hasznosítását szolgáló berendezéseket sújtó környezetvédelmi termékdíj, amelyet meg kellene szüntetni. Koherens, stabil és kiszámítható jogszabályi környezet kell teremteni a megújuló energiaforrások alkalmazása terén.
11.2 (fenntartható közlekedési rendszerekhez való hozzáférés)	Diszkrimináció tilalom	Az épített környezet akadálymentesítésének, különösen a tömegközlekedési rendszerek akadálymentesítésének mielőbbi megvalósítása, a folyamatos és elhúzódó megvalósítást lehetővé tevő jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezése.
11.2	XXI. cikk	A stratégiai zajtérképekre támaszkodva a helyi jogalkotás, a településrendezési eszközök alakítása során kiemelt szerepet kapjon a közlekedési zaj csökkentése, pl.: forgalomtechnikai intézkedések
11.7. és 15.	XXI. Cikk és P) cikk	A közterületen lévő fákra vonatkozó jogi szabályozás tükrözze a fák nyújtotta ökológiai szolgáltatások pénzbeli értékét valamely faérték-számítási módszert alapul véve. A fakataszter intézményének általános bevezetése szükséges.
15.3	XXI. Cikk és P) cikk	A kiváló és jó termőhelyi adottságú területek fokozott védelem alá helyezése, a művelésből kivonásuk és az új



Néhány indikátor

Deputy-Commissioner for Fundamental Rights

Alcél	Előrehaladás indikátora
6.4. (vízhasználat hatékonysága)	A vízhasználat hatékonysága tekintetében: a mezőgazdasági export bevételek vízlábnyoma, mely tükrözi az export termék előállításához felhasznált, és exportált vízmennyiséget.
6.5. (nk eüműk vízkészletgazdálkodásban)	A nemzetközi megállapodások tartalmi bővülése, számának növekedése. A határon átnyúló vizek okozta negatív hatások miatti panaszok száma.
7.2 (megújuló Eforrás növelése)	Megújuló energiatermelés anyagi támogatásának mértéke; Lakossági megújuló energiatermelésre és így önellátásra átállók száma.
11.6 (egy főre jutó kedvezőtlen környezeti hatások)	Mérőállomás-rendszer kiterjedtsége, a méréssel lefedett napok száma egy évben A kerti égetések miatt érkezett bejelentések és ezek alapján hozott intézkedések száma;
12.4 (vegyi anyagok kezelése)	Nemzeti Kármentesítési Prioritási Listán szereplő kármentesítési események megtörténte, a hozzájuk rendelt források összege; Az ELD irányelv hatálya alá tartozó, az EU Bizottság felé való bejelentési kötelezettség alá eső események száma.



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

2. VNR-ban közreműködés

- A magyar kormányzat a Magas Szintű Politikai Fórum előtt önkéntes jelentéstételt tesz (VNR) 2018 nyarán
- Köszönettel vettük a KKÜM felkérését a VNR folyamatban való részvételre és, hogy írásbeli véleményünket mellékelik a kormányzati jelentéshez
- Véleményünkben a 6, 7, 11, 12 és 15 Célok tekintetében hangsúlyoztuk a legfontosabb alapvető jogok szempontjából sürgető lépéseket
- GANHRI információi alapján a nemzeti emberi jogi intézmények bevonása a VNR folyamatba még nemzetközi szinten is ritka jó gyakorlatnak számít



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

3. Nemzetközi kapcsolattartás

- Az SDG-k kapcsán nemzetközi szinten is aktívak vagyunk, együttműködünk a Nemzeti Emberi Jogi Intézményekkel (NHRI) és az EU Alapjogi Ügynökségével (FRA)
- A Nemzeti Emberi Jogi Intézmények Globális és Európai Hálózatán (GANHRI, ENNHRI, Equinet) keresztül informáltuk az NHRI-ket az SDG-vel kapcsolatos tevékenységünkről



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

3. Releváns FRA kutatások

- FRA minden SDG célra vonatkozóan végez releváns kutatásokat (összefoglaló táblázat nyomtatva elérhető)
- Az FRA kutatások azért hasznosak, mert adat alapúak, ahogy a VNR-nak is adat alapúnak kell lennie, ezért javasoljuk hogy a KKM a VNR jelentés során az FRA releváns kutatásainak eredményeit is használja fel
- Magyarországra vonatkozóan is számos releváns FRA kutatás van – **47** kutatásból **14** tartalmaz specifikusan Magyarországra vonatkozó adatokat, további **27** pedig az EU egészére (beleértve Magyarországot is) vonatkozó adatokat



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

3. Releváns FRA kutatások

- Magyarországra vonatkozó adatokat tartalmazó kutatás például a 2017-es EU-MIDIS II jelentés, amely a romák, többek között, vízhez (6. cél), energiához (7. cél), lakhatáshoz (11. cél) való joguk kapcsán tartalmaz fontos megállapításokat:
 - **6. cél:** A lakáson belül vezetékes vízzel nem rendelkező háztartásokban élő romák aránya az általános népességhez képest Magyarországon 33%
 - A beltéri toalett, zuhanyzó vagy fürdőszoba nélküli lakásokban élő romák aránya 43%, szemben az általános népesség 4% arányával
 - **7. cél:** Magyarországon szinte minden roma (98–99%) olyan háztartásban él, ahol van áramszolgáltatás
 - **11. cél:** Az egy főre jutó átlagos szobaszám a háztartásban romák esetében 0.7, míg az általános népesség esetében pedig 1.2
- Az adatok javuló tendenciát mutatnak az elmúlt években, de még sok a tennivaló
- E területeken a hatékony fellépés szolgálná a legelmaradottabbak segítségét, ami az Agenda kifejezett célja



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

3. Nemzetközi kapcsolattartás

Open SDG Data Hub

- ENSZ főtitkára 2018. május 10-én adta ki a 2018. évre vonatkozó ún. SDG megvalósításáról szóló előzetes jelentését
- Ez is kifejezetten adat alapú, ezért is hangsúlyozzuk a készülő VNR jelentés adatokkal való megalapozásának fontosságát
- Open SDG Data Hub – országokra és alcélokra bontva tartalmaz statisztikai adatokat, amelyek alapján világosan követhető az egyes alcélokra vonatkozó előrelépés mértéke



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

Megfontolásra ajánljuk

- **Agenda és az emberi jogok szorosan összefüggenek** – javasoljuk, hogy a magyar kormány együttműködésünk tapasztalatai alapján is hangsúlyozza ennek fontosságát a júniusi EU-s szintű Working Party egyeztetéseken (ez a gondolat még EU-s döntéshozói szinteken sem teljesen honosodott meg)
- **Előremutató és üdvözlendő**, hogy a VNR-ban közreműködhettünk és az állásfoglalásunkban megfogalmazott következtetéseket a VNR jelentésben is közzéteszik
- A **FRA** által végzett, hazánkat is érintő **releváns kutatásai** támpontot, **információt nyújthatnak** a megvalósítás és a VNR során is
- A „mérhető előrehaladás” érdekében javasoljuk, hogy a VNR jelentéseiket is **adatokkal alapozza meg** a kormány



Deputy-Commissioner for Fundamental Rights
Ombudsman for Future Generations

Köszönöm a figyelmet!